

Brief aan de raad

2021-0088637

Onderwerp: Beantwoording toezegging 20T57 Armoedeval onderzoeken

6 juli 2021

Aan de leden van de raad,

Op de TMS-lijst staat toezegging 20T57 genoteerd:

Armoedeval (Wethouder Jansen, T.): "De wethouder zegt toe op de aangekondigde, maar niet ingediende motie van de ZPP over verborgen armoede, de armoedeval te onderzoeken."

Beoogd was hier op de oriëntatieavond over het Deltaplan Armoede op 18 mei jl. op terug te komen, echter verwachtten we op dat moment nog aanvullende informatie van de SDD. Deze is nu ontvangen, waarmee de vraag middels deze informatiebrief beantwoord kan worden.

De armoedeval is het fenomeen dat uitkeringsgerechtigden die aan het werk gaan of mensen met een laag inkomen die iets meer kunnen gaan werken en verdienen, financieel niet beter af zijn, maar er op achteruit gaan wanneer door stijging van hun inkomen hun recht op toeslagen en andere vormen van inkomensondersteuning vervalt. Dit geldt vooral voor mensen die langdurig een laag inkomen hebben gehad, omdat zij geen financiële buffer (meer) hebben om dit op te vangen.

Naar aanleiding van de vraag van de ZPP is de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) gevraagd om de gemeente Zwijndrecht te informeren hoe in de dienstverlening van de SDD en bij de begeleiding van cliënten (waaronder inwoners van de gemeente Zwijndrecht) rekening wordt gehouden met de armoedeval. Wordt er bijvoorbeeld rekening mee gehouden in de vorm van een berekening in hoeverre een stap naar werk financieel 'loont'? Op basis van de reactie en aangeleverde informatie van de SDD kunnen we hier het volgende over zeggen:

Een eventuele Armoedeval wordt door diverse factoren veroorzaakt en varieert per huishouden

De armoedeval is een bekend en complex probleem met meerdere oorzaken. Een belangrijke rol spelen ons belastingstelsel (landelijk, regionaal en lokaal) en inkomensafhankelijke toeslagen. Wijzigingen in het inkomen hebben gevolgen voor de inkomstenbelasting en de hoogte van toeslagen. Andere factoren die van invloed zijn, zijn bijvoorbeeld meerkosten wanneer mensen gaan werken (denk aan: reiskosten, kinderopvang, werkkleding, etc.). Paradoxaal genoeg vergroten de inspanningen van de overheid via minimeerregelingen en verzachtende maatregelen van het armoedebestrijdend beleid de armoedeval als mensen gaan werken, vooral onder mensen die lang van een minimuminkomen (of iets daarboven) hebben moeten rondkomen. Dit geldt zeker wanneer alle regelingen bij dezelfde inkomensgrens zouden eindigen.

In het huidige minimeerbeleid hanteren we verschillende inkomensgrenzen, die ook voor werkenden met een laag inkomen van toepassing zijn. Bijvoorbeeld:

- SMS Kinderfonds: inkomen tot 140% sociaal minimum;
- Collectieve zorgverzekering: inkomen tot 130% bruto wettelijk minimumloon;

- Persoonlijk Minimabudget (PMB): inkomen tot 110% sociaal minimum (en er is geen uitzicht op inkomensverbetering);
- Bijzondere bijstand: inkomen tot 110% sociaal minimum. En ook bij een hoger inkomen kan alsnog (deels) recht op bijzondere bijstand bestaan, aangezien van het inkomen boven de inkomensgrens slechts 35% als 'draagkracht' in aanmerking wordt genomen.

Daarnaast kan de SDD eenmalige financiële prikkels bieden bij uitstroom uit een uitkering. Zo kent het participatiebeleid (naast maatwerk) de mogelijkheid om uitstromende klanten tot twee jaar reiskosten (woon-werk verkeer) te vergoeden (art. 14 beleidsregels Participatiewet), als voldaan wordt aan voorwaarden zoals een inkomen onder 110% sociaal minimum.

Waar het omslagpunt ligt zal per huishoudtype verschillen. Afhankelijk van onder meer het (gezamenlijke) inkomen, woonsituatie, aantal kinderen en leeftijd, zorgbehoeften, etc. Door deze complexiteit is de dienstverlening nooit helemaal armoedeval-proof te maken, maar wel armoedeval-*sensitief*.

Armoedeval-sensitief werken is oog hebben voor de persoonlijke situatie

In het kader van de opgave "Bestaanszekerheid Versterken" onderzoekt de SDD momenteel de mogelijkheden om dienstverlening op het gebied van bestaanszekerheid aan te scherpen, o.a. bij uitstroom en specifiek bij parttime werken. In het verlengde van de hiervoor genoemde ruimte om op maatwerk basis financiële prikkels te bieden bij uitstroom. Bijvoorbeeld middels een premieregeling die buiten het inkomen wordt gehouden. Betere informatievoorziening en persoonlijke begeleiding horen daar ook bij. Daarbij zal ook de inzet van applicaties als WerkloonT worden onderzocht, waarmee de financiële consequenties van (deeltijd) werken vooraf in beeld kunnen worden gebracht.

Uit de resultaten van de uitvoering van het Deltaplan aanpak Armoede tot nu toe is duidelijk dat de sleutel tot succes is om inwoners persoonlijk te kennen en te benaderen, zeker als het gaat over kwetsbare huishoudens. En om als betrokken organisaties korte lijnen met elkaar te hebben en gezamenlijk de ondersteuning af te stemmen op wat deze inwoners nodig hebben. De ontwikkelingen die we vanuit het Transformatieplan Sociaal domein in gang hebben gezet, bieden in dit opzicht een veelbelovend perspectief. Doordat professionals ook vanuit de SDD meer lokaal, dicht bij inwoners, lokale professionals en het lokaal aanbod komen werken, komen inwoners meer persoonlijk in beeld en wordt het eenvoudiger om de ondersteuning hierop af te stemmen. Wanneer wij lokaal weer aan de beleidsmatige en financiële knoppen kunnen draaien, gaan we er ook zelf over welke (financiële) ruimte er is voor professionals om maatwerk in te zetten in het geval inwoners in een situatie komen waarin een armoedeval ontstaat.

Minima Effecten Rapportage (MER) door het Nibud

We verwachten regionaal in 2021 een nieuwe Minima Effecten Rapportage (MER) door het Nibud uit te laten voeren. De laatste MER komt uit 2018. De MER laat zien wat minimaregelingen voor effect hebben op de huishoudboekjes van verschillende doelgroepen. In deze rapportage worden zowel landelijke als regionale (SDD) minimaregelingen meegenomen. Door middel van deze rapportage worden eventuele armoedevallen in kaart gebracht en geeft het Nibud een advies over het verhogen of verlagen van de inkomensgrenzen. Als gevolg van de ontwikkeling van de nieuwe GR Sociaal kunnen we hier vervolgens lokale keuzes in gaan maken. En zelf (bij)sturen op de effecten van minimaregelingen en armoedebeleid.

Wij informeren uw raad uiteraard zodra de bevindingen van de rapportage bekend zijn.

Hoogachtend,

Beantwoording toezegging 20T57 Armoedeval onderzoeken

De secretaris,

De burgemeester,